

Vlaamse arbeidsmigratiebeleid opent deur naar ernstig misbruik

Ze worden te slapen gelegd in garages, moeten het zonder toilet of keuken stellen en zijn volledig overgeleverd aan de grillen van werkgevers. Arbeidsmigranten worden aan hun lot overgelaten binnen het Vlaamse systeem van de ‘gecombineerde vergunning’. Een alarmerende situatie volgens 11.11.11, ACV, FAIRWORK Belgium en Orbit vzw. In een rapport stellen de vier organisaties ernstige gevallen van misbruik vast.

Begin 2019 trad het systeem van de ‘gecombineerde vergunning’ in werking. Aan de hand van een vergunning voor niet-EU-burgers dat zowel een werk- als een verblijfsrecht inhoudt, wil de Vlaamse regering werkkrachten aan trekken om knelpuntberoepen in te vullen. Het belang van die maatregel is groot. Tegen 2030 dreigt immers reeds een tekort van meer dan 540.000 vacatures.

Toch lopen zaken ernstig uit de hand. Na een reeks diepteinterviews in opdracht van 11.11.11, ACV, FAIRWORK Belgium en Orbit vzw stoten VUB-onderzoekers op verontrustende wantoestanden. “De Vlaamse overheid doet te weinig om mistoestanden tegenover arbeidsmigranten te voorkomen”, stelt Els Hertogen van 11.11.11. “Ze zijn volledig afhankelijk van de werkgever voor informatie over bijvoorbeeld arbeidsrechten en toegang tot vakbonden en sociale zekerheid. Dat zet de deur open voor ernstige gevallen van misbruik.”

Het onderzoek brengt een beeld naar voor van arbeidsmigranten wiens persoonlijke en werklevens is overgeleverd aan de grillen van hun werkgevers. “Mensonwaardige omstandigheden zoals huisvesting in garages of zonder sanitair, het inhouden van loon en onzorgvuldige omgang met werkdocumenten door hun werkgevers”, schetst Stefaan Peirsman van ACV. Vele werknemers zijn wel bonafide maar “Rotte appels maken daar gretig gebruik van door werknemers deels, laattijdig of zelfs helemaal niet uit te betalen. Arbeidsmigranten staan machteloos. Het gebeurt zelfs dat werkgevers vergunningen achterhouden waardoor de personen in kwestie plots in onwettig verblijf eindigden.”

Aan hun lot overgelaten

Opvallend is dat van de 1.000 arbeidsmigranten die de onderzoekers probeerden te contacteren via de Vlaamse overheid er slechts 512 konden worden bereikt. Voor de anderen bleek het e-mailadres niet correct of was er zelfs helemaal geen geregistreerd.

Dat is veelzeggend volgens Jan Knockaert van FAIRWORK Belgium: “Een van de grootste problemen is dat werknemers hun arbeidsrechten niet kennen en al helemaal niet weten waar ze moeten zijn om ze te kunnen afdwingen. De Vlaamse overheid slaagt er niet in om ze te contacteren laat staan om ze te informeren.”

Enorm potentieel

Dat belet niet dat arbeidsmigratie een enorm potentieel heeft. Zowel voor de Vlaamse economie als voor de arbeidsmigranten én de landen van herkomst. De positieve impact van arbeidsmigratie op de economie is namelijk groot. Om die redenen riep ook de Europese Commissie lidstaten recent op om legale wegen voor arbeidsmigratie actief aan te boren.

“Mensen dragen bij aan de economie en worden in staat om aanzienlijk meer te verdienen dan in hun herkomstland”, licht Didier Vanderslycke van Orbit vzw toe. “Zo kunnen ze hun familieleden in de

herkomstlanden ondersteunen, zonder daarbij zelf financieel in de problemen te komen. Op die manier kan een win-win-win-win effect ontstaan waarbij iedereen erop vooruitgaat: de arbeidsmigrant, het land van herkomst én België.”

Actie nodig

Hoewel het huidige systeem pas sinds 2019 in voege is, maakt de geschetste situatie duidelijk dat het reeds aan grondige herziening toe is. “Arbeidsrechten moeten daarbij centraal staan en de afhankelijkheidsrelatie met de werkgever moet doorbroken worden. Alleen op die manier kan arbeidsmigratie een verhaal worden waarbij iedereen er echt op vooruitgaat”, klinkt het.

Concreet pleiten de organisaties onder meer voor een betere ondersteuning en opvolging van mensen die via arbeidsmigratie naar België komen door de regionale overheid en de sociale inspectie. Een zesmaandelijks check-in en communicatie over hun rechten en mogelijke klachtenprocedures zouden de spil van dat mechanisme moeten vormen. Een aangepaste maar verplichte inburgeringscursus moet hen dan weer informeren over hun arbeidsrechten.

Om de afhankelijkheidsrelatie te doorbreken kan bijvoorbeeld door het toepassingsgebied van de vergunning uit te breiden naar alle werkgevers binnen een bepaalde sector. VDAB moet specifieke ondersteuning bieden bij de zoektocht naar een nieuwe job.